

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemam velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr
V administraciji prejemam, velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravištvo in ekspedicija, Stolni trg št. 6, poleg „Katoliške Bukvarne“.

Oznanila (inzerati) se sprejemajo in velja trisporna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semenških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob 1/8. uri popoldne.

Štev. 156.

Ljubljani, v ponedeljek 13. julija 1891.

Letnik XIX.

Državni zbor.

Z Dunaja, 11. julija.

Budgetna razprava.

(Dva in dvajseti dan.)

Železnice.

Z veliko silo bila je včeraj dovršena razprava o proračunu trgovskega ministerstva. Posebno veliko se je govorilo o raznih železnicah. Za Burgstallerjem, katerega sem že včeraj omenjal, priporočal je Stöhr železnico iz Marijinih toplic v Jurijevo mesto (Marienbad-Georgienstadt), Reicher pa je govoril za železnico po Murski dolini in iz Wolfsberga v Spodnji Dravberg. Kaftan je razpravljal železniške in narodne zadeve na Češkem in Heilsberg se je potozal za železnico iz Mürrzuschlaga v Marijino Celje. Trgovinski minister Baquehem je gledé lokalnih železnic ponavljal dotične izjave v budgetnem odseku, gledé tarifov zasebnih železnic pa je rekel, da bo vlada z vso odločnostjo vplivala na ugodno rešitev dotičnih obravnav. Železnica v Marijino Celje pričela se bo od Schrambacha do Kernhofs delati že v jeseni. Dyku pa zaradi čeških mlinarjev odgovarja, da so njegove trditve silno krivične. Ravno prošnje in želje čeških mlinarjev so bile merodajne pri sestavi novih tarifov, katerim se bodo pridružile tudi zasebne železnice. Minister tudi naznanja, da preide Karol-Ludovikova železnica s 1. januarjem 1892 v državno last, in da se dotični predlog že te dni izroči državnemu zboru.

Sekijski načelnik Wittke je odgovarjal poslancu Kulpu o kompliciranih tarifih, predsednik državnih železnic, baron Czeditz, pa je zavračal pritožbe o pomanjkanju železničnih vozov, o slabi legi nekaterih kolodvorov, o ravnopravnosti deželnih jezikov in o plačah konduktorjev in čuvajev.

Poslanec Jax je tirjal zgradbo železnice Kienberg-Gaming, Hofmann Vincenc pa poddržavljenje češke zahodne železnice. Hofmann pl. Wellenhof

je tožil o visokih tarifih keflaške železnice, Vieltguth pa je govoril o pristanišču v Lincu v zvezi z vravnavo Donave. Veliko obširneje je govoril o Donavi poslanec Kaizl, ki je že sedaj pretresal vladni predlog gledé nove pogodbe s podonavsko parniško družbo in poudarjal, da je tudi ta pomoč ne reši gotovega pogina. Prvosednik je opominjal govornika, naj ostane pri stvari, zato se je zopet obrnil k železnicam in razpravljal nove tarife, ki so po njegovi misli koristni za bogataše, pa trdi za male ljudi. Pogodba s podonavsko družbo ima tudi med konservativnimi poslanci veliko nasprotnikov, zato vlada ne tišči, da bi se v zbornici obravnavala že sedaj, ampak še le na jesen, ker se boji, da bi z njo ne propadla.

Tudi stari Herbst se je oglasil pri železnicah in je priporočal nekatere lokalne železnice na Češkem, pa mestno železnico dunajsko, ki bi se morala po njegovem mnenju graditi na državne stroške. Ko sta govorila še Schauer in poročevalec dr. Meznik, ki se je obračal zlasti proti poslancu Kaizlu, bili so vsi proračunski zneski potrjeni in s tem rešen celi proračun trgovskega ministerstva.

Ura je šla že na šest zvečer in poslanci so glasno zahtevali konec seje, ali prvosednik je pričel razpravo še o dveh rečeh, ki ste stali na dnevnem redu in bili potrjeni brez ugovora. Prva zadeva mednarodno bernsko pogodbo gledé tovarnega prometa po železnicah. Ker § 2 trgovinskemu ministru daje pravico, odredbenim potom spreminjati trgovinski zakon, treba je bilo za sprejem tega predloga po sodbi predsednikovi dveh tretjin glasov. Navzočih je bilo 193 poslancev, torej 16 več, kakor jih je treba za dvetretjinska glasovanja, ki so vsi glasovali za omenjeno pogodbo. Druga v par minutah rešena stvar zadeva državno oskrbovanje Albrehtove železnice.

Kmetijstvo.

Danes se je pričela seja z odgovorom ministra Schönborna na neko interpelacijo zastran pogodbe z

angleško vlado gledé medsebojnega varstva znanstvenih in umetelnih del. Dalje je odgovarjal na neko drugo interpelacijo zastran konfiskovanja listov, rekši, da je dostikrat skoraj neizogibno, da gospodske različno sodijo o kaznivosti kakih spisov in da nekje konfiskujejo kaj, kar se drugod natisne brez ugovora.

Tudi poljedelski minister je odgovarjal zaradi mrčesa „nona“, ki silno škodo prizadeva gozdom. Minister priznava, da se je v nekaterih krajih pokazala ta nevarna živalica, vendar pa se ne razširja tako hudo, da bi bilo treba izrednih pripomočkov zoper njo, ampak da zadostujejo določbe gozdnega zakona.

Potem se je pričela razprava o melioracijskem zakladu in proračunu poljedelskega ministerstva. Prvi govornik je bil češki poslanec Formanek, ki je tožil, da se za kmetijstvo na Češkem premalo stori in da naj bi bil melioracijski sklad pomnožili od pol milijona na jeden milijon goldinarjev, ne pa samo na 750.000 gld. Če bi se podpore delile v primeri z davki, morala bi Češka veliko več dobivati; zato češki narod zahteva avtonomijo in samoupravo.

Minister Falkenhayn mu je odgovarjal, da njegove trditve niso opravičene; zemljiški davek se je na Češkem znižal, če se pa za zboljševanje zemlje malo zgodi, je temu kriv deželni zbor, ker ne skrbi za potrebne deželne zakone. Ministerstvo še nikdar ni nobene take zahteve odreklo in je tudi ne zavlečevalo, ampak če se je katera reč kdaj poslala nazaj, zgodilo se je to zaradi natančnejih poizvedeb ali potrebnih prememb.

Ministru odgovarjal je Adamek, da Češka nima prednosti pred drugimi deželami in da je on (Adamek) načeloma proti državnemu melioracijskemu zakladu. Deželam bi veliko bolj ugajalo, ko bi se ta sklad razdelil v deželne zaklade.

Poročevalec Butovski je dvomil, ali bi bilo res bolje premeniti državni melioracijski sklad v

LISTEK.

Ponočni kralj.

Francoski spisal A. de Lamothe.

(Dalje.)

Pol mrtva od samega strahu prišla je Brigita nazaj v kuhinjo, prižgala blagoslovljeno svečo ter pokleknila ob posteljo.

„Kaj je novega?“ nagovoril je doktor svojega obiskovalca.

„Peter je v ječi,“ odgovori Tobija Hoppy in položi kozletino, v katero je bil zavil diplo, poleg sebe na klop.

„In potem?“

„Novo iztiranje v Tipperary. Lord Morton, oni, ki je nedavno deset družin iztirjal, bil je ustreljen petdeset korakov pred svojim stanovanjem.“

„Ali so hudodelca ujeli?“

„Toliko, kakor onega, ki je driverja spravil,“ odgovori Tobija s tajnim smehom.

„Ali je še kaj drugega?“

„Družba zmernosti napreduje; v Simericku je več nego dvatisoč ljudi prejelo svetinje. Najhujše pa je, da prečastiti oče Matej vedno tajne družbe zasleduje.“

„Zal, da on ni jedini. Vikarij glengariffski in mnogo drugih se z nami očitno bojuje.“

„O, dobro vém. Vse duhovstvo je zoper nas.“

„Oj, da bi le jedenkrat zaklicali nam duhovniki: „Oborožite se! Smrt tlačiteljem!“ V trenutju bi vstalo ljudstvo in otrebilo deželo nenasiljivih pijavk, ki našo domovino izsesavajo in onečastujejo. Irska bi bila prosta in v plačilo za oprostitev ponudili bi — na kolenih klečé, našim ubogim duhovnikom ves bogati plen; sezidali bi jim krasne cerkve, s slavo bi je obdali, — iz njih izvolili si kralja!“

„Nemogoče je,“ dé Tobija, „najboljše bode, brez duhovnikov delovati!“

„Zal, da je istina! Redka izjema je oni izmej njih, ki bi po slavi hrepenel. Jaz, ki ne poznam druge pravice, nego osveto; nobene ljubezni, kakor do svobode, — občudujem te može, ki po vzgledu božjega mojstra, katerega je hudobec skušal na gori, ponujaje mu kraljestva sveta, — tiho trpé vse krivice, preganjanja, in na vsak naš predlog odgovoré: „Molimo Boga — in njega ubogajmo!“

„Naj bodo občudovanja vredni; meni to malo mari, ker nam vedno pota zaprečé!“

„K sreči pa nam Angleži sami strežejo po svoji prevzetnosti in krivičnosti. Brezsrečna iztiranja

po škofu tuanskem prinesla so nam dober sad; pridobili smo petnajst bratov!“

„Nádejam se, da boste tudi z glengariffskimi zadevami zadovoljni!“

„Vjetništvo Petra je srečen dogodjaj; prvič, ker bo mladenič razsrjen na tem; drugič pa, ako se preseli v Ameriko, odtegnjen bo vplivu vikarijevemu, kateri nam dela več škode, kakor bataljon brigadnikov.“

„Ali ste videli jetnika?“

„Tega ne smem, da bi kazal, da se zanimam za jetnika. Jaz sem tuj učenjak, odposlan od akademije znanostij, da preiščem sestojne dele bazaltove.“

„To je zaupen, srčan, odločen, trezen mladenič; pozna hribe —“

„To bode postaven mož, brate,“ odgovori pseudodoktor; „to bode mož, katerega potrebujemo. Opažoval sem ga v dnevih, ko me je vodil po hribih. Ponosen je, molčeč, resen, in plezati zna, kakor divja koza. Jedno ali dve leti ga bomo dali v Ameriko in imeli bomo najboljšega strelca; ako se ne motim zeló, — postavili ga bomo — kralja!“

„Ako nam ne vleti! Njegov oče je goreč katoličan, njegova nevesta iz dobre katoliške hiše. Brate naš — jetničar mi je pravil, da mu je vikarij prinesel pobožne knjige v ječo.“

deželne zaklade, za zdaj pa si sploh ne moremo drugače pomagati, kakor da se državni melioracijski zaklad povikša; zato priporoča nasvetovano povikšanje, ki je pri glasovanju res tudi obveljalo.

Prestopivši k centralu poljedelskega ministerstva govori najprej štajarski poslanec Morré o propadanju kmetijstva, kateremu nihče ne pomaga. Mnogo so temu kmetje sami krivi, ker niso več zadovoljni s svojimi starimi šegami in navadami, ampak iščejo mestnih veselje. Govornik v šaljivem načinu opisuje zla, ki so kmeta zadela od l. 1848.; primanjkuje mu živine, davki so veliki, eksekucije čedalje obilnejše, skrb za ubožce čedalje večja. Država podpira konjerejo po mestih ter je pomnožila donesek za dirke od 20.000 gl. na 60.000 gl., za konjerejo po deželi pa premalo stori. Govornik je nekatere reči zelo pretiraval, zato pa tudi ni dosegel veliko uspeha.

Jako srečen je bil s svojim prvim govorom naš slovenski poslanec Povše. Razpravljal je vravnavo Mirne in Krke na Dolenjskem in vipskih hudournikov na Notranjskem. Omenjal je uspešnega prizadevanja Patickovega za odpeljavo notranjskih vodá in vladi priporočal podporo za napravo vodnjakov na Krasu in v Suhi Krajini. Govoril je dalje o konjereji in živinoreji, kateri bi morala vlada zdatneje podpirati, in se toplo potezal tudi za vinorejce, katerim naj bi se pomagalo z ameriškimi trtami in denarnimi posojili. Tudi sadjereja naj bi se kolikor mogoče pospeševala, da bi ljudje pili domač mošt in bi se odpravilo strupeno žganje.

Ne samo vsi poslanci, ampak tudi vsi vladni zastopniki so jako pazljivo poslušali govornika in pogostoma pritrjevali njegovim strokovnim razpravam. Ko je končal, donela mu je od vseh strani z živahnimi „dobro“-klici in glasnim ploskanjem zaslužena pohvala in poslanci so od vseh strani prihajali, da so mu čestitali k prvemu govorniškemu uspehu. Tudi vladni zastopniki so mu čestitali k lepemu, strogo strokovnjaškemu govoru, ki ne ostane zgolj glas upijočega v puščavi. Minister mu je vedel namreč povedati, da vlada pritrudi našemu deželnemu zakonu gledé vravnave Mirne in da prevzame poleg že dovoljenih 40 odstotkov še 10 odstotkov na melioracijski zaklad. Ravno tako bo ministerstvo dovolilo podporo za moštarsko klet, katero je v Bledu napravila podružnica naše kmetijske družbe. Govor sam vam pošljem po zapisniku.

Češki poslanec Tekly je priporočal, da naj se gozdno zakonodajstvo prepusti deželam in da naj se kmetom v polajšanje preustrojé vsi davki. Tudi je zahteval, da naj se v nekaterih krajih na Češkem dovoli tabak sejati, za sadjerejo pa naj se razpisujejo darila. Gledé poljedelskih šol je omenjal, da jih imajo na Češkem premalo in da je zlasti potrebna višja poljedelska šola s češkim učnim jezikom.

V enakem smislu, kakor prejšnji govorniki, razpravljal je tudi Bauer žalostne razmere kmetijstva in potrebo zdatnih pripomočkov, med katerimi je omenjal tudi kmetijskih zadrug in posojilnic. Prosil

je torej ministra, naj pové, kako hoče pomagati kmetu.

Troll je govoril o kmetijskih razmerah svojega okraja, Hompeš pa o potrebi vravnavanja galiških vodá. Za njim je poslanec Muth priporočal, da je jednako znižanje davkov, kakor se predlaga za male obrtnike, potrebno tudi za kmeta, zlasti pri zemljiškem in hišnem davku. Posebno pomoč potrebujejo vinorejci, zato priporoča nasvêt Fürnkranec, da naj se podpora za vinorejo od 36.000 gl. povikša na pol milijona goldinarjev. Tudi se pritožuje, da revnejši ljudje ne morejo dobiti nekoliko ameriških trt, ki se pa bogatašem na tisoče prodajejo.

Baron Rolsberg je priporočal kmetijske zadruge in pomnožitev potovalnih kmetijskih učiteljev. Tudi želi, da bi vlada pospeševala setev lanú. Za njim je poslanec Kaiser govoril o Raiffeisenovih posojilnicah, ki naj bi se kolikor mogoče razširjale tudi po kmetih, in o kmetijskih zadrugah. Tudi je prigovarjal, da naj se pravica jednoletnih prostovoljcev dovoli učencem na srednjih poljedelskih šolah.

Za Krainskim, ki je prosil zdatnejše podpore za kmetijstvo v Galiciji, vstane poljedelski minister grof Falkenhayn in med živahnim odobravanjem razpravlja program in prihodnjo nalogo poljedelskega ministerstva. Po njegovi misli treba je kmetijstvu dvojne podpore; na eni strani je treba kmetom kolikor mogoče polajševati obdelovanje, na drugi strani pa jim pomagati, da si pridelke vsaj deloma pribripijo. Obširno je tudi razpravljal kmetijske zadruge in način, kako naj se osnujejo. Jedro tem zadrugam naj bi bilo v okrajih, korenine pa bi se raztezale po posameznih občinah in posestvih. Vsaka dežela pa bi imela centralni organ, po katerem bi okrajne zadruge občevale z vnanjim svetom. Take zadruge bi v roke jemale vse kmetijske zadeve in skrbele za kredit, za prodajalnice, zavarovalnice, posle in delavce. Njih naloga bi bila zadolžena posestva reševati z izdajo rentnih zastavnih pisem, za katere bi država jamčila. Minister je rekel, da se v ministerstvu temeljito pečajo s sestavo postavnega načrta v tem smislu, ki ga predloži zbornici, kadar bo reč vsestransko pretresena in dognana. Zaradi teh izjav je ministrov govor velikega in jako važnega pomena in zasluži, da ga objavite. Minister je odgovarjal tudi na želje posameznih govornikov rekši, da se gledé pridelovanja sadnega mošta vršé potrebne preiskave, ravno tako gledé setve lanú. Za osuševanje močvirij se v letošnji proračun ne morejo postaviti višji zneski, upa pa, da bo to za drugo leto mogoče. Zoper nono, trtno uš in peronosporo vlada rabi vse pripomočke in ameriške trte daje vsem vinorejcem, ki se oglašajo.

Ko je spregovoril še dr. Dvořák o raznih boléznih, ki se zaradi neprimerne hrane razširjajo med kmečkim prebivalstvom, bila je seja ob 1/4.7. uro zvečer sklenjena in nadaljevanje razprave napovedano za ponedeljek ob 10. uri dopoldne.

jeden znamenitejših odposlancev. Imel je naslov: „Glavni uravnavatelj desetih pokrajin.“

Tobija Hoppy, prebrisan, zvit in fanatičen človek, — bil je jeden najdelavnejših udov omenjene družbe. Kot diplar, vedno potujoč od kraja do kraja, — dražil je tú ljudi, tam posređoval, zopet drugje rad postregel komu v zadregi. S svojimi rodoljubnimi pesnicami netil je ogenj domoljubja; sklicaval služabnike društvene in njih vodje k ponočnim zbirališčem, pri katerih so novinci morali prisegati na slamo in klasje, — pri katerih pa se je sklenil tudi umor tega ali onega tlačitelja ljudstva. — V omenjenem listu priporočala sta ustanovnika družbe, Jan Stephens in O' Mahoney, največjo previdnost pri zborovanjih in zatrjevala udom, naj zabrané vsako vstajo, temveč naj ogenj strasti le tleč ohranijo.

Drugo pismo čestita učenjaku o znajdbi skoro nepristopne jame v connemarskih hribih, ki bode zaradi svoje suhote prav pripravna za strelivno shrambo. Končalo se je z besedami: „A in B pričakujeta pozorno zaznamovane osebo, katero bosta dobro skusila, predno ji bosta izročila imeniten posel. Dokler slama ne dobi klasja, ne moremo ničesar storiti. Bratu H. sporočite našo zadovoljnost na njegovem delovanju. V ogovorih se ogibajte vsega, kar bi žalilo verska čutila. Ako katoliških duhovnikov ne moremo pridobiti zá-se, varujmo se, da jih ne prisilimo, ravnati zoper nas!“ Dalje sledi.)

Delavsko vprašanje.

Okrožnica papeža Leona XIII.

(Dalje.)

25. Delavska društva.

V prvi vrsti pa treba v tem oziru imenovati delavska društva, ker z namenom teh društev vjema se nekako vse drugo ravnokar omenjeno. Nekdaj so zadruge rokodelcev in delavcev dolgo časa razvijale prav vspešno delavnost. Niso pa donšale važnih koristij le njih udom, marveč so, kakor zgodovina spričuje, v mnogem pospeševale tudi razvoj rokodelstva in obrtnije. V časih seveda, kakor so sedanjí, ko so se spremenile šege in navade, ne gré oživljati nekdanjih zadrug v njih prvotni obliki. Nove šege, napredek v vednosti in omiki, podraženo življenje, vse stavi sedaj drugačne zahteve. Potrebno pa je, da se zadruge z ohranitvijo nekdanjega duha, ki jih je oživljajal, priredijo potrebam sedanjega časa.

Zelo veselo je, da se dandanes vedno bolj in bolj porajajo take zveze med delavci samimi ali pa med delavci in delodajalci; le iskreno je želeti, da je takih društev vedno več in da so vedno krepkejša v svojem jedru. Dasi smo mi že mnogokratno govorili o delavskih društvih, bomo vendar na tem mestu še natančneje pojasnili, kako času primerna in opravičena da so taka društva; ob enem bomo pa tudi omenili, kar treba povedati, kako naj bodo uravnana taka društva in kake namene naj imajo pred očmi.

Človek je omejen v svojih močeh; to ga vedno naganja, da se veže z drugimi v medsebojno pomoč in podporo. „Bolje je, da sta dva skupaj, kakor da bi bil jeden sam; koristi imajo od svoje zveze. Ako eden pade, vzdigne ga drugi. Gorjé mu, kdor je sam! Ako pade, nikogar nima, da bi mu pomagal.“ Tako pravi sv. pismo. In zopet: „Brat, podpiran od brata, podoben je utrjenemu mestu.“ Ta natorni nagon vodi do skupnosti, človeka torej do državne skupnosti, a veže človeka tudi v najraznejše zveze z drugimi ljudmi. Niso sicer popolna društva, ki se porajajo po takih zvezah, vendar so prava društva. Med temi in med državno družbo je mnogovrsten razloček. Namen države obsega vse prebivalce, ker meri na občni javni blagor, katerega dobrote imajo vsi pravico uživati, in zato se država ravno imenuje „država“, ker se v njej, če govorimo z besedami sv. Tomaža, ljudje združijo z namenom, da osnujejo društvo. One družbe pa, ki se snujejo v državi, imenujejo se zasebne, ker je posebni namen teh društev zasebna korist, namreč korist njih udov. „Zasebna družba“, pravi sv. Tomaž, „je ona, ki ima zasebne namene; taka se na priliko osnuje, ako se združijo dva ali trije v ta namen, da izvršé kako trgovsko kupčijo.“ Dasi so pa te zasebne družbe v državi in so nekako del države, vendar nima država kar tako pravice, prepovedovati njih obstanek. Te družbe imajo svojo podlago v natornem pravu, in natornega prava država ne more spreminjati; nasproti je dolžna skrbeti za to, da se priznava natorno pravo. Ako pa vkljub temu kaka država prepoveduje snovanje takih društev, dela proti svojemu lastnemu načelu, ker ima tudi država, popolno jednako kakor zasebne družbe med državljani, svoj vir v natornem nagonu človekovem, kateri ljudi medsebojno druží.

Pač pa ima seveda država v mnogih posameznih slučajih popolno pravico, da postopa proti društvom, n. pr. ako zasledujejo namene, ki so očitno nasprotni pravici ali npravnosti ali kakorkoli javnemu blagru. Država ima torej pravico zabranjevati osnovo takih društev ali osnovane razrušiti, vendar mora na drugi strani strogo gledati na to, da nikdar ne sega v pravice podložnih. Država ne sme pod pretvezo javnega varstva za javne koristi nikakor storiti kaj takega, s čemur bi komu delala krivico. Kajti državnim postavam in naredbam gré pokorščina v vesti le tedaj, ako se ujemajo s pametjo in zato seveda tudi z večno postavbo božjo. (Dalje sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 13. julija.

Notranje dežele.

Poljaki. Popovski je s svojim govorom bil vsekako poljski klub spravil v nemalo zadrego. Veliki del poljskega kluba ni bil zadovoljen z njegovim govorom. Da pa svetu ne pokažejo očitno, da v klubu neso jedini, ni noben Poljak v zbornici v imenu kluba oporekal Popovskega besedam. V delegacijo ga pa več ne kandidujejo, da pri raz-

„Ne boj se, prijatelj! Samo tega se jaz bojim, da bi ga ne izpustili; dokler je v ječi, je naš!“

„Da, ako ga duhovnik svojim prijateljem v Ameriki ne priporoči?“

„Drugi, manj pobožni prijatelji pričakovali ga bodo takoj, ko izstopi iz ladije. Predno bo stopil na obrežje, bo v naših rokah.“

„Kaj naj storim zdaj?“

„Počakaj nekaj trenutkov; nisem še vseh dopisov iz Amerike prebral.“ odgovori učenjak ter odpre drug list: „Lord Pilferer se je vrnil v Rosescastle in me vabi na kosilo.“

„To je vaš prijatelj?“ mrmra Tobija.

„Sevéda bom šel tja, saj mi dobro služi kot prostovoljen ogleduh.“ zavrne doktor.

Sedaj odpre učenjak pismo, ki je v desetih, široko razvrščenih vrstah terjalo posameznosti o najdenem hrbtancu medveda berlogarja. — Doktor pa drži list nad plamenom svetilnice, in kolikor bolj se isti ogreje, prikazujejo se na papirju znamenja pisave, — naposled popolne vrste. Doktor glasno bere poročila iz Amerike. — Znano je, da Irci, ki so se v Ameriko izselili, delajo nemir v domovini po svojih poslancih, ki tú zbirajo tajne družbe, prejemajo denarne podpore in netijo razpor v deželi, v prosepah osvobojenja.

Kakor se je že lahko uganilo, bil je ta doktor

pravi o vnanji politiki ne boje imel prilike, izustiti kake nepremišljene besede. Da bi se pa to ne smatralo za nezaupnico Popovskemu, je klub izdal neko izjavo, v kateri oporeka tem, da bi bili zahtevali od Popovskega, naj svoje besede kako prekliče. Iz njegovega govora se jasno vidi, da je obsojal le panslavizem, ne pa slovansko politiko sploh. Zaradi tega Poljaki neso imeli povoda, ž njegovim govorom biti nezadovoljni. Konec se pa izjavlja, da ga iz vse drugih vzrokov ne pošljejo v delegacijo. Poslednje seveda ni resnično in le kaže, kako fino se Poljaki znajo izmotati iz takih zadreg. Čehi sedaj vedo, da Poljaki neso njih nasprotniki, Popovski pa tudi ni blamiran.

Mladočehi. Knez Karol Schwarzenberg ponudil je Mladočehom kompromis zastran volitev v delegacijo. Po tem kompromisu bi se volili v delegacijo s Češkega štirje Nemci. Knez je proti načelniku mladočeškega kluba, Englu, tudi omenil, katere poslance naj bi Čehi volili v delegacijo. Mladočeški klub posvetoval se je o tej ponudbi in sklenil, da vsprejme kompromis, pa le s tem pogojem, da se Mladočehom prepustijo štiri mandati za delegacijo in bode klub popolnoma po svoji volji izbral candidate. Če se pa kompromis ne sklene in bi bil vendar izvoljen kak Mladočeh za delegata, ne sme vsprejeti mandata. — Pričakovati je, da se kompromis sklene, če je le res, da Mladočehi ne mislijo kandidovati Vašatyja. Ko bi pa Vašatyja skušali spraviti v delegacijo, potem bi seveda ne bilo misliti na kak kompromis.

Vnanje države.

Bolgarija. Te dni prišli so v Sofiji novejši zaroti na sled. Blizu hiše ministerskega predsednika prijeli so tri osebe, pri katerih so našli bodala in jeden revolver. V jedni teh oseb spoznali so nekoga Štepanova, bolgarskega vojaškega begunca. Preiskava se je začela. — Na grob umorjenega ministra Belčeva je pa nekdo zapisal: „Odpusti nam, merili smo na Stambulova. Namesto njega zadeli smo tebe. Drugikrat ga pa ne bodemo zgrešili. Stambulov naj ne išče krivcev, kajti jih je jako veliko. Žalujoči morilci.“

Francija in Anglija. Potovanje nemškega cesarja v Anglijo seveda Francozom ni po volji, ker je Francija še bolj odtujilo od Anglije. Nekateri francoski politiki so sprožili misel, da bi predsednik republike potoval v Anglijo in skušal angleške kroge zopet pridobiti za Francijo. Stanhope, ki je velik prijatelj Franciji, je pa v angleški spodnji zbornici sprožil misel, da bi predsednika francoske republike celó povabili. S tem bi se dalo Franciji nekako zadostilo za razne nje nepopolne dogodke. Prvi lord državnega zaklada Smith je pa odgovoril na to, da ni navada v Angliji, da bi vabili tuje vladarje. Če pa pride v Anglijo predsednik republike francoske, bode pa dobro došel, kakor vladar vsake druge prijateljske države.

Ministerska kriza na Holandskem. Holandsko ministerstvo je dalo svojo ostavko, ker so konservativci izgubili pri volitvah večino. Sestavilo se bode novo liberalno ministerstvo. Glavna naloga, katero bode imela nova vlada, bode prememba vojaškega zakona. Te stvari se je bila že lotila prejšnja vlada, hotela uesti občno vojaško dolžnost. Temu so pa ugovarjali nekateri konservativci in mej konservativno stranko je nastal razpor, kateri je zakrivil, da je pri novih volitvah konservativna stranka ostala v manjšini. Kmalu se bode pokazalo, bode li liberalna vlada kaj srečnejša. Tudi mej liberalci jih je mnogo, ki neso za občno vojaško dolžnost.

Ministerska prememba v Švedtji. Švedski ministerski predsednik Akerhjelm je odstopil in njegov naslednik je veleposestnik Bostroem. Akerhjelmovo stališče je bilo omajano, odkar je v zbornici bil izrekel nepremišljene besede: „Če dobim devetdeset dni časa za vojaške vaje, bodem govoril švedski z Norvežani.“ Te besede bile so v Norvegiji vzbudile silno razburjenost. Ministerski predsednik hotel je tedaj takoj odstopiti, ali kralj ni hotel precej vsprejeti ostavke. Ministerski predsednik si je prizadeval z neko izjavo stvar popraviti, kar se mu ni posrečilo. Naposled je tudi kralj spoznal, da je najbolje, da odpusti tega ministra, kar je tudi storil.

Blatne. Nevarno bolan je bajé državni tajnik za vnanje zadeve v severnoameriških združenjih državah. Zdravi ga šest zdravnikov, ali dosti upanja ni, da bi ozdravil.

Izvirni dopisi.

Iz Ljutomerskih goric, 10. julija. (II. vinčarsko poročilo.) Z vezjo smo za letošnja navadna vinčarska dela do trgatve opravili, zato se mi zdi zdaj primerno, vam spet poročati o letošnji vinski letini, zlasti še zato, ker so se od mojega zadnjega vinčarskega poročila prikazale nekatere vesele in žalostne prikazni za tukajšnje vinograde. Veselo je gledati vinograde, kako so še lepo zeleni in kako bujno letos les raste. To nam daje upanje, da po letih vendar-le spet utegnemo naši vinogradi bolje roditi, kakor pretekla leta. Vrlo je tudi, da je sémtertje, posebno v močni zemlji, še precéj grozdja videti; ali žali bože, da se je vsled neugodnega

vremena jako zakasnilo, in torej jako dobrega vina letos nimamo pričakovati. Jako žalostna pa je vest, da so tudi že v naših gorah na dveh krajih našli trtno uš, ki so jo s tujim tršem semkaj pripeljali.

Oba okužena kraja na Strmcu in pri Jeruzalemu ležita še v ormoškem okraju, vendar skoro v sredini ljutomerskih goric in na meji okraja ljutomerskega, tako, da so vse tukajšnje gorce v veliki nevarnosti. Natančno preiskovanje dne 6. in 7. jul. je pokazalo, da še zdaj v ljutomerskem okraju ni trtne uši, ali Bog vé, kako dolgo bomo se je mogli braniti. Dokazano je, da se je trtna uš v obeh krajih semkaj pripeljala s tujim tršem, ki se je vkljub ostri prepovedi uvažalo iz okuženih krajev. Tako prepovedano in protipostavno ravnanje bi se moralo ostro kaznovati, ker vsled tega utegne zadeti celo okolico velika škoda. Naj imamo še toliko dobrih postav, vse nam ne morejo nič pomagati, če se ne izvršujejo. Dobro so postave, da se ne smejo trte iz okuženih krajev voziti, da se ne sme ponarejeno vino za pravo prodajati, da ne sme vsak trgovec žganja na drobno prodajati, da bi se morale krčme ob določeni uri zapirati itd. Ali kaj pomagajo te postave, če se premalo pazi na to, da bi se izvrševale. Ljudstvo samo si ne more tukaj nič pomagati, če ga državni organi ne podpirajo. Oni bi morali na to gledati, da se postave vestno izvršujejo, in tisti, ki jih prestopajo, kaznujejo. To omenjam zato, ker se obče govori, da je sosed okuženih goric še lani dovažanje trt iz okuženih krajev dotični gosposki naznanil, pa se vendar ni nič ukrenilo. Ko bi se trtna uš naglo širila po naših gorah, bila bi to nedopovedljiva nesreča za celi tukajšnji okraj. Bog nas tega varuj!

Iz Prage, 9. julija. Veliki narodi ponašajo se s svojimi razstavami, katere prirajajo zdaj tu, zdaj tam strmečemu svetu. Ni jim to težko doseči, kajti ogromna masa njihovih izdelkov in pridelkov jim to kaj lahko omogoči. A kaj drugega je, ako narod, ki primeroma ni tako velik, ki je krog in krog obdan od najhujših sovražnikov, ako tak narod, pravim, stopi z razstavo pred svet. To je storil čili, občudovanja vredni češki narod. Kdor nima in ni imel prilžnosti, ogledati si to njegovo razstavo, bo težko verjel, kako krasna, velezanimiva je. Češki narod stekel si je ž njo slavo, ki ga povzdigne visoko med prve in največje kulturne narode. Bodi mu slava!

Zaradi velike, preobilne množice razstavljenih stvari je pač nemogoče, v kratkih vrsticah le mali obris razstave podati. Vse stroke iz umetnosti, trgovine, obrtnije, poljedelstva itd. so bogato zastopane. Ni ga strokovnjaka, ki ne bi imel prilžnosti, s popolnim zadovoljstvom občudovati proizvode, ki spadajo ravno v njegov delokrog. Mene zanimal je najbolj oddelek čeških slikarjev. Razstavljenе so vsakovrstne slike iz 18. in 19. veka. Imel sem vedno visoko spoštovanje do čeških umetnikov, saj so znani po celem svetu! A da so vstvarili z genijem svojim toliko in tako prekrasnih umotvorov, nisem si mislil. Kdor je že videl slikarske zbirke v Benetkah, Florenciji ali Rimu, divil se je na čarobni koncepciji, in idealnem izvršenju umetniškega predmeta. A nič manj ne presenetiti ta zdravi, tako naravni realizem čeških umetnikov. Globok vtis naredi Sochorjeva slika: „Sv. Rešnjega Telesa dan v Čehih.“ Kar mi je še posebno všeč, je to, da se v tej slikarski zbirki ne vidijo tiste, recimo moderne poltne slike, ki moralno zdravega gledalca z rudečico oblijejo. Da, znamenje je to, da je češki narod naravstven, nepokvarjen, da stoji njegovi umetniki visoko nad svojimi laškimi in francoskimi tovariši.

Posebno v velikem številu zastopani so češki poljedelci. Čuditi se moramo, kako lepe pridelke nam tu podajajo iz svoje rodovitne matere zemlje.

Da so Čehi ponosni na to svojo izložbo, je umljivo. In ne zaman! Zlata Praga je dan na dan polna ljudstva, ki od vseh strani češke domovine hiti gledat razstavo. Tisoči prihajajo s posebnimi vlaki. Meščan in kmet, starček in mladenič ne opusti ugodne prilžnosti, v starodavno Prago poleteti. Tudi iz Ogerske prišli so bratje Slovaki in njim na čast bode danes zvečer v narodnem gledališču slavnostna predstava.

Mesto je sem ter tje s trobojnici okinčano, kdor je pogleda, pač ne bo mislil, da je tukaj še kakšen Nемец najti. Vse je češko. Po gostilnah in kavarnah razlega se le mila češčina, kar bodi v spodbudo Slovincem povedano. Čeh ljubi svoj jezik, svojo domovino, to kaže povsod. In lahko je ponosen, kajti narod, ki kljub zaprekam svojih sovra-

nikov priredi tako velikansko in krasno razstavo, ima uzroka dovolj, pred celim svetom ponašati se s svojo močjo, s svojim velemom in s svojo jekleno marljivostjo in vstrajnostjo. M.

Iz Prage, 10. julija. (Češka razstava.) Slavnost na čast Slovakov, katere sem v včerajšnjem dopisu omenil, vršila se je sinoči v „Narodnem divadlu“ na najsijajnejši način. Ubogi Slovaki, katerih je okoli 120, so se solzili videč, kako srečni so v narodnem oziru njihovi bratje ob Labi in Moldavi. A oni tako kruto tlačeni, preganjani na domovinskih tleh! Navdušenje, s katerim so bili v Pragi sprejeti, priklopelo je sinoči na vrhunec. Res, nepozabljivi trenutki bili so to.

Kot uvod cele slavnosti prednašal je Vojta Slukov Mužikov „Proslov“, v katerem je ganljivo omenjal bežo slovaško pod tujim jarmom.

Sledeči „živý obraz: apotheosa jubilejní výstavy“ obnesel se je tako divno, da ploskanje in odobravanje skoraj prenehati ni moglo.

„Zkonška stónikova“ od Bozdéha vzbujala je mnogo veselosti in sémtertje viharno odobravanje.

„Trojlístek národních písní“ od celega opernega zbora izvršen, bil je prekrasen. Slovanska pesen pač nikjer svojega uspeha ne zgubi!

K sklepu dodal je gledališču ravnatelj: Ballabile narodů „Excelsior“, ki je s svojo krasoto poslušalcem jasno pokazal, kako daleč sega sprétnost in izurjenost gledališčnih igralcev.

Zapustivši „Narodno divadlo“, podali smo se v velikih trumah na Zofijin otok, kjer je bi koncert napovedan. Vse točke izvršile so se z največjo vrlóstjo. „Naprej zastava Slave“ vzbudila je ogromno, nepopisno navdušenje, trikrat so jo morali ponavljati. Med koncertom napil je slovaški prvoboritelj dr. Mudruň češkemu narodu, proslavlja njegove velikanske vrline.

Prav tako! Vreden je take pohvale, — slava mu! M.

Dnevne novice.

V Ljubljani, dné 13 julija.

(Bleiweisova slavnost) se je včeraj dostojno in lepo izvršila. Že pred poldnem zbrala se je na Stolnem trgu pred hišo, v kateri je živel nepozabni oče slovenski, dr. Janez vitez Bleiweis, ogromna množica ljudstva iz mesta in dežele. Po dvanajsti uri prikora kajo iz čitalnice ljubljanski „Sokol“, deputacije „Zagorskega Sokola“, akad. društva „Triglavl“, pevskega društva „Slavec“, katol. društva rokodelskih pomočnikov, čitalnice iz Kranja, Šiške, Borovnice in Bizavika z zastavami. Slavnostni govor je govoril gosp. L. Svetec. Ko je palo zagrinjalo s spominske plošče, razlegali so se navdušeni „slava“-klici po trgu; „Slavec“ je zapél krasno Jenkovo „Molitev“. Ob 2. uri je bil banket v čitalnični dvorani, zvečer slavnosten koncert na vrtu. Došlo je 43 telegramov. Zaradi pomanjkanja prostora objavimo obširnejše poročilo v prihodnjih številkah.

(Slovesna prisega ljubljanskega župana) vršila se je minolo soboto ob 11. uri dopoldne v lepo okrašeni mestni dvorani. Gospod deželni predsednik baron Winkler, ki se je pripeljal v spremstvu prezidijskega tajnika g. viteza Laschana, je pozdravil zbrane mestne odbornike v slovenskem in nemškem jeziku. Po prisegi se je g. župan Grasselli zahvalil na imenovanju, prosil deželnega predsednika za nadaljno prijazno podporo c. kr. vlade in po odhodu gosp. deželnega predsednika pozdravil mestne odbornike, proseč jih vsestranske podpore. — Odličn meščan izrazil nam je včeraj svoje začudenje, da nismo že v soboto poročali o tem. Ker bi nam nekateri torej utegnili podtikati kake „razdružljive namene“, konstatujemo, da smo zvedeli o slovesni prisegi g. župana še le v soboto zvečer. Tudi mi ne moremo zatajiti svojega začudenja, da nismo prejeli nikakega naznanila ali vabila, kakor se je to pred tremi leti zgodilo. Kako naj si to razlagamo?

(Dnevni red) seji občinskega sveta ljubljanskega v torek, 14. dan julija 1891, ob 6. uri zvečer v mestni dvorani. I. Oznanila predsedstva. — II. Stavbinskega odseka poročilo: a) o oddaji zidarskega, kamnoseškega, tesarskega, kleparskega in krovskega dela, pa o dobavi železnine za novo zgradbo pri mestni klavnici; b) o napravi novega štedilnika v častniški kuhinji m-stne vojašnice; c) o napravi ograje pri Vodnikovem pomeniku na Valvazorjevem trgu; d) o kolavdaciji tesarskega in pečarskega dela

